

2.3.208.

অজামিলৰ মুক্তি

শ্রী শ্রী মিত্রদেব

অজামিলের মুক্তি
(নাম-ভাবনাৰ বাট)

প্রকাশক,
ববকটকী কোম্পানী,
যোৰহাট ।

১ম সংস্কৰণ—১৯৬০ ইং চন ।

সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত]

বেচ—৪০ নয়া পয়চা

কলীৰ ভাৱনা

(এটা চাৰু-মাৰ)

যোৰহাট অমদা প্ৰিণ্টিং হাউচত,
শ্ৰীগোবীন্দৰ বৰকটকীৰ দ্বাৰা ছাপা কৰা হ'ল।
১৯৬০ চন।

পাতনি

‘নাম-ভাৱনা’ লেখকৰ এটি সম্পূৰ্ণ নতুন উদ্যম।
ই ওজা-পালিও নহয়, ভাৱনাও নহয়—অথচ দুয়োটাৰে যথেষ্ট
উপাদান ইয়াত ৰখা হৈছে। বাৰ বছৰৰ পূৰ্বতে কলীয়াবত
প্ৰথমে অভিনীত এই নাটকত বাইজসকলে সন্তোষ পোৱা দেখি
চৰকাৰী প্ৰকাশন সমিতিৰ হতুৱাই প্ৰকাশ কৰোৱা হ’ল।
বাইজৰ আদৰ পালে এনে ধৰণৰ আৰু খনদিয়েক নাট
লেখিবলৈ আশা ৰখা হৈছে। প্ৰকাশন পৰ্যদলৈ ধন্যবাদ।
নাটকীয় দিহা শেষ পিঠিত দিয়া হ’ল।

ইতি—

লেখক।

ও নমো ভগবতে বাসুদেবায়

অজামিলৰ মুক্তি

নান্দী শ্লোক—

“নামৈব তব গোবিন্দ
কলৌতদ্ভাধিকঃ শতঃ ।
দদাত্যুচ্চাৰণামুক্তিং
বিনা চাষ্টাঙ্গ যোগতঃ ॥”

(পদ)

“হৰিৰ নামৰ শুনিও মহিমা
সাৱধান কৰি চিন্তা ।
অজামিল নামে আছিল ব্রাহ্মণ
বেশ্যাত ভৈল পতিত ॥
বিপ্ৰৰ ঔবষে বেশ্যাব গৰ্ভত
দশপুত্ৰ জাত ভৈল ।
অতি দয়াতৰে কনিষ্ঠ পুত্ৰৰ
নাৰায়ণ নাম থৈল ॥

জ্ঞাতি কুল ক্ৰিয়া সমস্ত ত্যজিল
মিলিল কৰ্ম বিপাক ।
যত মহাপাপ সমস্ত নিজিল
পোষন্তে পুত্ৰ ভাৰ্য্যাক ॥
অনেক অশ্রু কবন্তে বিপ্ৰব
আয়ু ভৈল সমাপত ।
জ্ঞাতি বন্ধু আসি নাম স্মৰান্তে
নাসয় নাম মুখত ॥”

(অজামিলৰ দুজন জ্ঞাতিৰ প্ৰবেশ)

১ম জ্ঞাতি—এ হেজাব কবক, তথাপি সি যে আমাৰ জ্ঞাতি ;
আহিছো সেই বুলিহে ।

২য় জ্ঞাতি—মনে মনে থাকাহেঁ । অন্ন-যোনিৰ বিচাৰহীন,
কুলক্ৰিয়া বহিত, বেষ্টাত পতিত কুলৰ কলঙ্ক এটাক
জ্ঞাতি বুলি কৈ জ্ঞাতিৰ মৰ্য্যাদা হানি নকৰিবা । এনে
জ্ঞাতিৰ ছায়া গছকিবলৈকো শাস্ত্ৰই নকয় ।

১ম জ্ঞাতি—মই জানো তোমাক বা আনকেই, অজামিলক
বুকুত সাবটি ল'বলৈ কৈছো ?

২য় জ্ঞাতি—কি কৈছানো তেনেহ'লে ?

১ম জ্ঞাতি—অন্তকালত একাধাৰ ঈশ্বৰৰ নাম সোৱঁবালে জানোচা
তাৰ সজ্ঞ জ্ঞান ঘটে ; জানোচা তাৰ জীৱটোৱে এফেৰি-
মান গতি পায়—এই বুলিহে যি পাবো চেষ্টা কৰি চাওঁহক
বুলি কৈছো ।

২য় জ্ঞাতি—হৈছে বাক । অজামিলে তোমাৰ মোৰ মুখে নাম
শুনি ঈশ্বৰৰ নাম ল'ব, ঈশ্বৰে তাকে শুনি বৈকুণ্ঠৰপৰা
নামি আহি তাক শোৱা চান্দে সৈতে গৰুড়ৰ পিঠিত তুলি
নিব আক তাকে চাই তুমি নিজৰ পুণ্যৰ ভড়ালত
এঠোক আছ বা শালী সবহাই জাপিবা—সি হৈছে ।
বোলো “ক্ষীৰপানং হি সৰ্পাণাং কেৱলং গবল-বৰ্দ্ধনম্ ।”

১ম জ্ঞাতি—নহয় নহয় । ব'লাচোন এবাৰ বাক চকুৰেই চাই
আহোঁক । বোগী আক আতুৰ, এই দুজন শত্ৰু হ'লেও
মহানুভূতিৰ পাত্ৰ ।

(দুয়োৰো অজামিলৰ গৃহলৈ প্ৰস্থান)

সূত্ৰধাৰিকা—

এহিমতে জ্ঞাতি দুই ভৈলা উপস্থিত ।
দেখে ব্ৰাহ্মণৰ গতি আতি বিপৰীত ।
নাম স্মৰাইবে লাগি কৰিল যতন ।
তথাপিভো পাৰণ্ডৰ নাহিকে চেতন ॥

(দুয়ো জ্ঞাতি অজামিলৰ ওচৰত উপস্থিত)

১ম জ্ঞাতি—বোলো গা নো কেনে পাইছা ?

অজামিল—(কেকাই-গোঠাই) পাইছো আক যেনে পাব লাগে ।

১ম জ্ঞাতি—এ' এটা কথা নহয় ?

অজামিল—জানো ।

১ম জ্ঞাতি—আবন্ধ প্ৰাবন্ধ অনাবন্ধ কৰ্মচয় ।

মহা মহন্তৰো ভুঞ্জিলেমে হৰে ক্ষয় ॥

অজামিল—জানো সেইবোৰ কি বেলবেলাইছা। (ভিতৰলৈ
চাই) ল'বাইতৰ মাক আছনে ?

ভিতৰৰপৰা—এ আছে।

অজামিল—আছ যদি ওলাই আহ। এওঁবিলাকক তামোল-
চালি কি আছে এখন দি বিদায় দে।

২য় জ্ঞাতি—নেলাগে নেলাগে। তামোল-চালি একো নেলাগে।
আজি আমাৰ উপবাস।

অজামিল—তেনেহ'লে যোৱাইক। মোৰ গা বেয়া লাগিছে
অকণমান নিতাল মাৰি শোওঁ।

১ম জ্ঞাতি—এতিয়া আক শোৱাৰ কাল নহয়, নাম লোৱাৰ
কাল হে।

ছয়োৰো নাম :—

বাম নামে বাম নামে

বাম নামে মাৰ।

বাম নামে কৰি আছে

জগত উদ্ধাৰ ॥

পদ

বিষয় গৰল খাইল। অমৃত ত্যজিয়া।

অধম আচাৰ লৈলা বিপ্ৰক বৰ্জিয়া ॥

হৰি বিনে আউৰ কোনে সাধিবক গতি।

হেন জানি হৰিনামে এৱে দিয়। মতি ॥

২য় জ্ঞাতি—(মুখ বিদৰাই) দেখিলা ? ইমানতো তাৰ কটাক্ষ
নাই ; গালো বালো খোলাকটি তাল। অ'হ' আমি হৰি
নাম গালো, সি কাণমূৰ ঢাকি শুলে।

১ম জ্ঞাতি—নহয়, নহয়—আক এবাৰ চেষ্টা কৰি চোৱা হওক।

২য় জ্ঞাতি—কেনেকৈ চেষ্টা কৰিবাহেঁ। ভূজপাতত নাম লেখি
মুখেদি ঢেকীঠোৰাৰে কঢ়িয়াই দিলেহে হ'ব।

১ম জ্ঞাতি—বুইছা কোনোৱে নাম লয় আশাত, কোনোৱে
লয় ভক্তিত আক কোনোৱে নাম লয় ভয়ত। দেখিবাতোন,
দেশত ভুঁইকপ, বা-মাৰলি নাইবা পচোৱা বতাহ আহিলে
তিনি বিহত গুৰু দেৱ নাম ভক্ত নিচিনাইতৰ মুখতো নাম
নহয় যেন বৰাধানৰ আঁঠেহে। ই যেতিয়া আশাত বা
ভক্তিত নাম নল'লে কি জানি যমৰ ভয়তেই লয়।

২য় জ্ঞাতি—সেই ফ'লেও আশা ক্ষোণ। মন গৈছে যেতিয়া
চোৱা বাক।

ছয়োৰো নাম :—পাপী ল হৰি নাম ;

হাতে জৰী লোহাৰ দাং

যমৰ যাতনা টান

পাপী ল হৰি নাম।

পদ

দেখ দেখ যমদূত খেদি আসে ধাই।

পাষণ্ডী জীৱক ধৰি বান্ধি লৈয়া যায় ॥

যমৰ বিহবে পায় ভুঞ্জাৰে নিকাৰ।

কেহোঁ কাটে কেহোঁ মাৰে নাহিকে নিস্তাৰ।

অজামিল—(মূৰৰ কাপোৰ লাহে লাহে উদঙ্গাই) হেৰ' এইজনী!
বেগাই সেই ঠাই শৰাটোৰ লৈ আহ। এই কেইটাৰ
উদ্ভঙালি দেখোন দোপতদোপে চৰিছেহে। বোলো
নগলিহঁক নে? নগলিহঁক নে ভালে ভালে। উঃ কি হ'ব?
উঠিব নোৱৰা হ'লো যাতোগুণে। নহ'লে তহঁতক হেঁঃ !!
বোলো মুখলৈ চোৱাচুইহে কৰিছ? জাননে মোৰ দহোটা
ল'ৰা? সিহঁতে পালে ফোট লবলৈকো সঁচ নথ'ব।
বোলো, যা বুলিছো।

১ম জ্ঞাতি—কটা, নষ্ট যোৱা !!

অজামিল—কি বুলিছ? বোলো ল'ৰা মাক, তই মৰিলি নে
জীয়াই আছ?

ভিতৰৰপৰা—এ জীয়ায়ে আছে।

অজামিল—নাই থকা হ'বলা! থকা হ'লে চিন পালোহেভেন।
(মূৰ ঢাকিলে)

২য় জ্ঞাতি—(জ্ঞাতিক) কৈছিলো নহয়,—

“ক্ষীৰ পানং হি সৰ্পাণাং”

পালা এতিয়া গম? ব'লা, ব'লা, যি জীৱৰ যি গতি—

তাক খণ্ডাবব সাধ্য কাৰ?

ভিতৰৰপৰা—এ নৰিয়াৰ ওচৰত যম-ভমৰ কথা গাৱলৈ
আপোনালোকৰ অলপো চৰম লাগিব নেপায়নে?
আপোনালোক বামুণ-সজনৰ হে এনেবোৰ পকিতি—
জানৰ নাই। আপোনাসবলে মানুহ, মাৰে নে তাৰে?

সবহ নকওঁ মুঠতে মানীৰ মান বাখি ওলাই যক। কৈছো,
ওলাই যক।

১ম জ্ঞাতি—বাক বাক আহিছো দেও খং নেখাবা। ব'লা ব'লা।
(দুয়োৰো প্ৰস্থান)

সূত্ৰধাৰিকা—

এহিমতে সিটো

জ্ঞাতিক খেদাইলা

থাকন্তে ৰোগ শয্যাত।

হেনকালে তিনি-

গোটা যমদূত

মিলিল আসি তথাত

(কালফুৰা, সফুৰা আৰু বেঙ্কামুৱা যমদূতৰ প্ৰবেশ)

তিনিও—আহিল মৰণ চাপি

ব'ল হেৰ' পাপী

যমৰ নগৰলৈ ব'ল।

(নাচি-বাগি কিৰিলি পাবে)

অজামিল—(মূৰ উদঙ্গাই) কোন? কোন তহঁত? এইবাৰ
আকৌ বেষছন কৰি আহিলিগৈনে? অ' নেমাতহঁত
দেখোন? কোন? কোন তহঁত? (ভয়ত) হে'ৰ
এইজনী! বেগাই আহচোন, কথা দেখোন কেনেবা
কেনেবা যেন দেখিছো।

ভিতৰৰ পৰা—ওঁ হয় যি নহয় ওঁ ! মোৰ দেখিয়েই জীৱ উৰিছে
ওঁ ! ওঁ ল'ৰাইতক বেগাই মাতি আনোঁগৈ ওঁ !
(দূৰৰ পৰা) ওঁ ল'ৰাইত, বেগাই আহ—চাহিঁকচোন
বাপেৰৰ ওচৰত—এইকেইটা কোন ?

সূত্ৰধাৰিকা—

হাতে পাশ জৰী

চক্ষু টেব কৰি

স্থূলন্তৰ তাৰ জাজ ।

কৃষ্ণ বৰ্ণ কায়

দেখি ধাতু যায়

হাতত লোহাৰ দাজ ।

অজামিল—(ভয়ত বিহ্বল হৈ) ওঁ দেউতাসকল, কোন
আপোনালোক ? ছটি ভৰিত ধৰিছো ওঁ মোক বন্ধা কৰক ।
যমদূত—বন্ধা কৰিবলৈ নাই । শুন পাপী অজামিল, আমি
তিনিওজন যমদূত । আমাৰ নাম হ'ল—কালফুৰা, মফুৰা,
আৰু বেঙ্কামুৰা ।

যমদূত—আজি তোৰ আয়ুসৰ অন্ত হৈছে দেখি তোৰ জীৱ
বাজ কৰি ধৰি বান্ধি নিবলৈ আহিছো ।

যমদূত—সাৱধান, চিঞৰ-বাখৰ নকৰিবি ।

যমদূত—কৰিলেও মিছা ।

(তিনিজন যমদূতৰ বচন বেলেগে নিদি মাত্ৰ যমদূতৰ নামতে দিয়া হ'ল ।
কণ্ঠতে যেনে যি ফাকি কয় ক'ব পাৰিব ।)

অজামিল—ওঁ দেউতা সকল, মোক নিনিব ওঁ ! মোক নিলে
মোৰ ঘৰখনৰ কি অস্তা হ'ব ওঁ !

যমদূত—হাঃ হাঃ হাঃ ! ঘৰখন ? ঘৰখন হ'বলা তোৰ ?
তোৰ বৃণা-ককাইতে জানো ঘৰখন ধৰি থাকিবলৈ পালে ?

অজামিল—মোক নিনিব ওঁ ! !

যমদূত—হ'ব' যমদূতে এৰি থৈ যোৱা কেইটা মানুহ দেখিবলৈ
পাইছিলি ?

যমদূত—মানুহ হে নেলাগে আনকে দেখিছিলি নে নাই ?
ধৰাইক হে । (ধৰে)

সূত্ৰধাৰিকা—

ব্রাহ্মণক ধৰি

জীৱ বাজ কৰি

বান্ধিলেক হাতে তুলি ।

ভয়ে অজামিল

পুত্ৰক ডাকিল

আইস নাৰায়ণ বলি ।

অজামিল—(কান্দি-কান্দি) ওঁ মোক এৰি দিয়ক ওঁ !!
এৰি দিয়ক ওঁ !!

যমদূত—বোলো শাস্ত্ৰই ক'লে 'মৰণ আছে'—উবাই দিলি
শাস্ত্ৰক ; গুৰুৱে কলে 'মৰণ আছে'—উবাই দিলি গুৰুক ;
জ্ঞানে কলে 'মৰণ আছে'—উবাই দিলি জ্ঞানক ; এতিয়া
আক কি গাবলৈ আছে অ' ?

যমদূত—(লগৰ দূতক) তুমিও আক বাক দেও, শাস্ত্ৰকে
যদি উবাই নিদিব, গুৰুকে যদি উলাই নকৰিব, জ্ঞানকে
যদি পুৰি নেখাব তোমাৰ আমাৰ ব্যৱসায়টো ব'ব কিহত ?

যমদূত—লোৱাঁ লোৱাঁ—মাৰি খোৱা হাঁহক চাৰি পাৰি গুৱাবলৈ নাই।

(ধৰি বান্ধি কান্ধত তুলি ল'লে)

অজামিল—ওঁ বোপাই নাৰায়ণ ওঁ! ওঁ নাৰায়ণ! বেগাই আহ এ মোৰ মোণ, বেগাই আহ। বাপেৰক আজিৰ পৰা আক নেপাৱ। ওঁ নাৰায়ণ !!

যমদূত—মনে মনে থাক অ'।

অজামিল—ওঁ নাৰায়ণ।

যমদূত—পুতেৰে হ'বলা তোক আমাৰ হাতৰ পৰা বাখিব পাৰিব?

অজামিল—ওঁ নাৰায়ণ।

যমদূত—মুখ জপা।

অজামিল—ওঁ নাৰায়ণ !!

(কান্ধত লৈ)

সূত্ৰধাৰিকা—

মৰন্তে বিপ্ৰ

মুখত গুনিয়া

তৰিৰ কীৰ্ত্তন বাণী।

প্ৰভু নাম লৱে

বুলি খেদি আইল

বিষ্ণুদূত চাৰি প্ৰাণী॥

(চাৰিজন চতুৰ্ভুজধাৰী বিষ্ণুদূতৰ প্ৰবেশ)

বিষ্ণুদূত—ব'বা ব'বা যমদূতসকল।

(মুখাৰ সহায়েৰে জীৱ বাজ কৰা দৃশ্য দেখুৱালে স্তম্ভত হ'ব?)

যমদূত—(উভতি চাই) কি হ'ল?

বিষ্ণুদূত—কি হ'ল বুলিবলৈ নাই। এতিয়া আক তোমালোকৰ অধিকাৰ নাই।

যমদূত—কিহত?

বিষ্ণুদূত—এই বিপ্ৰত।

যমদূত—হাঃ হাঃ হাঃ! বিপ্ৰই ন'হব কিয়? বোলো (অজামিলক দেখুৱাই) এওঁবাই কেইখন বেদ পথিয়ানে?

যমদূত—কেইদিন সন্ধ্যা বন্দনা কৰিলে?

যমদূত—আক কেইটা যাগ-যজ্ঞ কৰিলে, কেইখন তীৰ্থ দৰ্শন কৰিলে, কেইজন গুৰুৰ পৰা শিক্ষা-দীক্ষা, শৰণ-সংসঙ্গ পালে?

বিষ্ণুদূত—জানো—তেওঁ নেইবিলাকৰ কোনোটিৰে ওচৰদীমাইদি যোৱা নাই।

যমদূত—তেনেহলে?

বিষ্ণুদূত—তেনেহ'লেও তেওঁ তোমালোকৰ অধিকাৰৰ পৰা মুক্তি পাইছে।

যমদূত—কোন চমকা পুণ্যৰ বলত বা?

বিষ্ণুদূত—নামৰ বলত। শুনাঃ—

হৰি নামে সৰে

পাতক দহয়

জ্ঞানে বা অজ্ঞানে বোলে।

যেন ছত্ৰাশনে

শুকান কাঠক

অতি অপ্ৰয়াসে পোলে ॥

(যমদূতৰ দৰে বিষ্ণুদূতৰ বচনো কওঁতাই যেনে ইচ্ছা তেনে মতে ভগাই কব)

প্ৰভুৰ নামৰ অনন্ত মহিমা
কতক কহিবো আমি।
হেন হৰি নাম লৈলেয়ো বান্ধস
কিনো ভোবা অধোগামী ॥

যমদূত—তেনেহলে আমাৰ গাওনি তল পৰিল আৰু তোমা-
লোকৰ গাওনি ওপৰ উঠিল ?

বিষ্ণুদূত—হয়, আমাৰ গাওনি ওপৰ উঠিল।

যমদূত—সি হ'ব নোৱাৰে। আমাৰ হাতৰ পৰা জীৱ কাঢ়ি
নিলে সুখেৰে নেসাৰা।

(অজামিলক লৈ পুনৰ ঘাবলৈ ধৰে)

বিষ্ণুদূত—সাৱধান ! এই বিষম সাহৰ ফল অতি বিপৰীত
হ'ব। কৈছো এৰি থৈ যোৱা।

যমদূত—নেৰোঁ, নেৰোঁ, নেৰোঁ।

বিষ্ণুদূত—তেন্তে বিষ্ণুদূত দোষৰ বাহিৰ। লোৱা হৰিভক্ত
সকল (বিষ্ণুদূতক) গদা, চক্ৰ লোৱা, চাওঁ আজি
যমদূত নে বিষ্ণুদূত।

(চাৰিওজন বিষ্ণুদূত গদা চক্ৰ ধৰি যুদ্ধৰ কাৰণে ফেৰ পাতি থিয় হ'ল)

যমদূত—(অজামিলক থৈ) বোলো বিষ্ণুদূত—
চাউ চাই বুলিবা বাট।

সংসাৰ সাগৰত আছে চাকনৈয়া
পিছলি পৰিবা তাত ॥

বিষ্ণুদূত—বিষ্ণুদূতক বাট বুলিবলৈ শিকাব নেলাগে। তেওঁ-
লোকৰ পথত চাকনৈয়াও নাই আৰু সি তেলপৰি পিছলাও
নহয়।

বিষ্ণুদূত—এবা এবা, সি হৈছে যাক বোলে ফটিকেৰে বন্ধোৱা
সেন্দূৰেৰে বোলোৱা নিমজ, মিহি, শলিয়ন।

বিষ্ণুদূত—(অজামিলক) আহক বিপ্ৰ (বান্ধ মোকোলাই)
আহক পৰম বৈষ্ণৱ, আমাৰ বিমানলৈ আহক।

যমদূত—বোলো বিমানেৰে নিব নেলাগে পাটৰ কাপোৰৰ
বন্ধা বুলনি পাৰি একেবাৰে বৈকুণ্ঠলৈকে আগবঢ়াই নিয়া।
চাবা কৰবাত বিপ্ৰৰ ভৰিৰ ধূলাকণ বুলনি কাপোৰৰ বাহিৰত
পৰি অথলে যাব।

বিষ্ণুদূত—নিদুকৰ নিন্দাত বিষ্ণুভক্ত ই কাণ নিদিয়ৈ।
(অজামিলক তুলি ধৰি)

জয় নাৰায়ণৰ জয়।

জয় হৰি নামৰ জয় ॥

যমদূত—আমিও কৈছো “জয় যমদূতৰ জয়”
“জয় ধৰ্ম্মৰাজৰ জয়”

বিষ্ণুদূত—কৈছো এৰি দিয়াইক।

যমদূত—কৈছো নেবোইক।

বিষ্ণুদূত—কি ? নেবোইক ? চোৱা তেন্তে—

(চাৰিও চক্ৰ ঘূৰাবলৈ ধৰিলে। যমদূত কেইজন ভয়ত মাটিত
বহিল। বিষ্ণুদূতে ইতিমধ্যে হাঁহি হাঁহি অজামিলক
লৈ বিমানত তুলিলেগৈ)

(ইচ্ছা হ'লে বিমান নেদেখুৱায়ো পাৰিব।)

(যমদূতহঁতে বিষ্ণুদূতের কালে চাই থাকি শেষত ফোপাউরি
দেখুয়াই ক'বলৈ ধরিলে)—

যমদূত—বুইহা, আমার হ'লো তিনটা ; সেইদেখিহে এবিলো ।

আমার লগত আক এটা হোরা হ'লে চালাহেতেন আজি
সিহঁতব ছালত থাকুমকুমা বালোহেতেন ।

যমদূত—এতিয়ানো আমার কেনি কাঁহীপাতে গা কাটিলে ?
নিলে নিয়ক ; কিবা আমার মুখের ভাত কাটি নিছেনে ?
ধর্মবাজক কৈ দিব লাগে কৈ দিওঁগৈইক । তেওঁহে গকব
গবাকী আমি মুঠতে, মাজতে মোখোবা খুরাই মবণালৈ
খেদি নিয়া কেইটাহে । ব'লা ব'লা ।

(যাবলৈ উপক্রম করোতেই আঁতবত ধর্মবাজ, যমক দেখে)

যমদূত—সোঁরা ধর্মবাজ নিজেই আহিছে ।

যমদূত—ভালেই হ'ল, সেৱা জনাই সকলো কথা থাকুক নকবি
কৈ দিওঁইক ।

(যম বজার প্রবেশ)

যমদূতসকল—(সেৱা জনাই)

নাম

হে' প্রভু হে', হে' ধর্মবাজ ।

পাতকীক নামে তাবে

বেদক দিয়ে লাজ হে'

হে' ধর্মবাজ ॥

পদ

নাম বলে পাপ বুদ্ধি করি বিষ্ণু দূত ।

জীর কাটি লৈয়া যায় কিনো অদভূত ।

পবম পাতকী সিটো পাবণু দুর্জ্জন ।

সিও যেরে গতি পারে সৃষ্টি হৈবে ছন ॥

যমবজা—(হাঁহি হাঁহি)

শুনা দূত সকল, তোমালোকে নৌ কওঁতেই মই সকলো ।
কথা জানি তুবন্তে আহিছো ।

শুনা দূতগণ

প্রভু নাবায়ণ

আহন্তু জগত স্বামী ।

যাহার আজ্ঞাক

শিবত ধরিয়া

প্রজাক পালোহো আমি ॥

দেৱ ঋষি নব

সিদ্ধ বিত্ঠাধব

গন্ধর্ব্ব চাৰণ গণে ।

হরিব নামব

গোপ্য মহিমাক

তেসহো কেহো নজানে ॥

ব্রহ্মা মনু হব

কপিল কুমাৰ

শুক ভীষ্ম বলিধায় ।

প্রহ্লাদ নাৰদ

জনক আমিসে

বাব জন সমুদায় ॥

পৰম গুপ্ত হৰি নাম ধৰ্ম

জানি আহো শুক ভাৱে ।

যাক আঁচৰিলে ঠাৱতে থাকিয়া

দুৰ্ভাগ্য মোক্ষক পাৱে ॥

বৈষ্ণৱক দেখি অন্তৰি পলাইবি

ভয়ে চপবাইবি মুণ্ড ।

ছুহি মাধৱ গদাৰ কোবত

হৈবেক হাড় খুখুণ্ড ॥

ইটো হৰি নামে লোকৰ যতোক

পাতক নিৰ্য্যাণ কৰে ।

ততোক পাতক প্ৰৱন্ধে কৰিবে

নপাৰে পাতকী নৰে ॥

হৰি হেন ইটো হুণ্ডি অক্ষৰ

উচ্চাৰিয়া একবাৰ ।

মোক্ষৰ পথক যাইবাক লাগিয়া

সিয়ো ভৈল কাচ-পাৰ ॥

যমদূত—ভূতাসকলৰ অপৰাধ মাৰ্জ্জন কৰক প্ৰভু । হৰি নামৰ
এনে অদ্বৈত মহিমা অতদিনে শুনা নাছিলো । হে' ধৰ্মৰাজ,
অযথাত মহাভক্ত বিষ্ণুদূত সকলৰ লগত তৰ্কবাদ কৰি
যি মহাপাপৰ ভাগ ল'লো তাৰ প্ৰায়শ্চিত্তৰ উপায় দিয়ক ।
যমৰজা—নামৰ অপৰাধ খণ্ডাবৰ একমাত্ৰ উপায় নামেই হে ।
এতেকে এবাৰ অন্তৰৰ কৈতৱ পৰিহাৰ কৰি শুক চিত্তেৰে

নামত শৰণ লোৱা—সেই মহাপাপ অচিৰে দূৰ হ'ব ।

বোলা দূত সকল “জয় নাৰায়ণৰ জয়”

দূত সকল—“জয় নাৰায়ণৰ জয়” ।

যম ৰজা—বোলা “জয়, হৰি নামৰ জয়”

দূত সকল—“জয়, হৰি নামৰ জয়” ।

(যমৰজাক মাজত লৈ হৰি নাম গাই গাই
সকলোৰে লাহে লাহে প্ৰস্থান)

নাম

জানিলো জানিলো ।

নামে পৰম ধন জানিলো ॥

পদ

নামে পিতা মাতা

নামে গতি দাতা

নামে বেদ-ধৰ্ম মানিলো ॥

নামে মুক্তি দাতা

নামে ভয় ত্ৰাতা

নামে যুগ-ধৰ্ম মানিলো ॥

নামে ৰতি, নামে মতি, নামতে ভকতি,

কলি যুগে নাম বেদে কহে প্ৰতি প্ৰতি ;

হেন হবি নাম

পূর্ণ সুখা ধাম

জনম ধন্য কবি মানিলো ॥

জয় নাবায়ণ, জয় নাবায়ণ

জয় নাবায়ণ, জয় নাবায়ণ

জয় নাবায়ণ পাতকী তাবণ

(তোমার) নামত শরণে পশিলো ॥

—সমাপ্তি—

(* ওঁ কৃষ্ণার্পণমস্তু *)

চরিত্র সমূহ

- ১। অজামিল
- ২। ১ম জ্ঞাতি
- ৩। ২য় জ্ঞাতি
- ৪। ১ম যমদূত
- ৫। ২য় যমদূত
- ৬। ৩য় যমদূত
- ৭। ১ম বিষ্ণুদূত
- ৮। ২য় বিষ্ণুদূত
- ৯। ৩য় বিষ্ণুদূত
- ১০। ৪র্থ বিষ্ণুদূত
- ১১। যমবজা
- ১২। অজামিলের পত্নী (মাত্র বচনত)

নাটকীয় দিহা

- ১। নাম-ভাৱনা হৈছে সমূহীয়া ভাৱনা (Community play) গতিকে দৰ্শক মাত্ৰই এই ভাৱনাৰ নামৰ ভাগত যোগ দান দিব পাৰিব।
- ২। সূত্ৰধাৰৰ মাজ—চুৰিয়া, চোলা আৰু পাগুৰি, কিন্তু ভাৱবীয়াসকলৰ মাজ চৰিত্ৰ অনুসৰি, হ'ব।
- ৩। সূত্ৰধাৰৰ বাদে আন ভাৱবীয়া ওলাওঁতে আঁৰকাপোৰ ধৰিব।
- ৪। সূত্ৰধাৰে প্ৰতি কথাতে মূদ্ৰা দিবলৈ যত্ন কৰিব।
- ৫। নাম গাওঁতে ডবা, শত্ৰু, সৰু ভাস, নেগেবা, কৰভাস, খোল আদিৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।
- ৬। সূত্ৰধাৰৰ বাদে আন ভাৱবীয়া নাট দি ওলাব।
- ৭। সামৰণিত “কুমুদ সূৰ্য্য তৈলন্ত উদিত” এই অধ্যায় কীৰ্ত্তন পাঠ নাইবা ইবিধনি কৰিব।